

РЕЦЕНЗИЯ
ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД
НА
КОНСТАНТИНА ЙОАННИС БАЛАЛА
НА ТЕМА
"СОЦИАЛЕН ПРЕСТИЖ НА УЧИТЕЛИТЕ В ГРЪЦКАТА
ОБРАЗОВАТЕЛНА СИСТЕМА"
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално
направление 3.1. Социология антропология и науки за културата
(Социология), област на висше образование 3. Социални, стопански и правни
науки

Научен ръководител:
доц. д-р Петрана Стойкова

Изготвил: проф. дсн Албена Накова-Манолова

Актуалност на дисертационния труд

Предложеният за защита дисертационен труд е посветен на една изключително актуална тема - ставащият все по-проблематичен днес не само в Гърция, но и в България и в международен мащаб като цяло престиж на учителската професия. Възприеман някога като безспорен авторитет, днес учителят и учителската професия все повече губят своя престиж и привлекателност. Безспорно голяма роля за това имат съвременните процеси на дигитализация и общуване през социалните мрежи, вследствие на което традиционните авторитети все повече губят своята значимост, но не по-малко значение има и дейността на съвременните политици и вземащите решения, които оставят образованието в периферията на управленските решения и обричат практикуващите учителската професия на нисък социален статус. Ето защо поставянето на въпроса за престижността на учителската професия и начините, по които този престиж се формира и предефинира в съвременните условия, превръща настоящия дисертационен труд в изключително актуален, навременен и ценен от гледна точка на анализите, които представя и решенията, които предлага. А

за Гърция той е още по-ценен предвид на факта, че както отбелязва самата авторка, това е първото подобно изследване върху социалния престиж на учителите в гръцката образователна система. Като същевременно с оглед на инвариантния характер на разработения инструментариум за изследване на престижа на учителите, той придобива и общовалидна значимост и ценност. В този смисъл темата на дисертацията се очертава като актуална в различни парадигми – както изследователски, така и обществени. От една страна, докторантката се насочва към изследване на престижа на учителската професия като динамично социокултурно явление, обвързвайки го с такива базови понятия като идентичност и социален статус, а от друга страна, с изводите, до които достига, го поставя в транснационален контекст. По този начин Константина Балала успява да „надскочи“ националните рамки на очертаване престижността на учителската професия, създавайки възможност за формулиране на собствени авторски приноси с общотеоретична значимост и инвариантен характер.

Обща информация за дисертационния труд

Дисертационният труд на Константина Балала на тема „Социален престиж на учителите в гръцката образователна система“ се състои от увод, три глави, заключение, списък на използваните източници и две приложения, съдържащи въпросниците за количествено изследване с учители и за дълбочинно интервю с родители и е в общ обем от 230 страници, в това число основен текст – 209 страници и включени 52 таблици и 52 графики. Използваните източници са 193, всички те релевантни на темата. Публикациите в тематичната област на дисертацията са 4, от които 2 са в докторантски сборници от проведени докторантски сесии във Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Приложеният автореферат от 38 страници отговаря на съдържанието на дисертацията и на формалните изисквания за структурирането му. В него точно и ясно са представени структурата и съдържанието на дисертационния труд, изведени са основните реализирани приноси и са представени публикациите по темата на докторантурата. Представените четири публикации по темата на дисертацията покриват напълно и дори превишават минималните национални изисквания по чл. 2б,

ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и чл. 24 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за присъждане на научната и образователна степен „доктор“.

Трябва да се подчертае също, че приложените дисертационен текст и публикации са разработени самостоятелно и няма данни за плагиатство. Дисертацията е преминала проверка със системата за антиплагиатство Турнитин и представлява авторски текст.

Оценка на дисертационния труд

Структурата на дисертацията следва традиционния „канон“ за дисертационен труд. В **Увода** е очертана е актуалността и значимостта на изследвания проблем, изведени са основната цел и задачите, които определят структурирането на дисертационния труд, дефинирана е основната теза и са формулирани няколко хипотези, които подлежат на проверка и доказване. Обосновани са също така основните методи, използвани за набиране на информация. Като специално достойнство на работата следва да се отбележи ясното формулиране на ограниченията - фокусирането на изследването само върху специфична географска част от Гърция, префектурата Атика; необхващането на всички образователни нива; ограничението до учителите и родителите като респонденти и необхващането на ученици, директори на училища и политици; провеждането на изследването в специфичен времеви период, белязан от икономически и социални трусове, които безспорно оказват влияние върху обществените възприятия за учителската професия. Но независимо от всичко това ясното осъзнаване и дефиниране на ограниченията е свидетелство за дълбочината на авторската рефлексия и е показател за адекватността и достоверността на направените изводи.

Изложението е структурирано от съдържателна гледна точка в три глави, между които е налице логическа и теоретична последователност, приемственост и ясно очертани връзки, което е показател за добро познаване от страна на автора на изследваната проблематика и реализирано високо ниво на професионална компетентност.

Първата глава на дисертацията очертава теоретичната рамка на изследването. Тя задава разграничението между две основополагащи понятия – авторитет и престиж. Креативно тук е разграничението на видовете авторитет -

регулаторен/правен авторитет, референтен авторитет и експертен авторитет на учителя. От друга страна, извеждането на видовете престиж - престиж основан на авторитет, престиж основан на подкрепа, престиж, основан на креативност, престиж основан на професионална компетентност – очертава разликата между авторитет и престиж и показва, че авторитетът може да бъде основополагащ за престижа. В рамките на тази глава са изведени също така основните фактори, формиращи учителския авторитет и детерминиращи престижа на учителската професия.

Втората глава дискутира три други основополагащи понятия – идентичност, роля и социален статус на учителя. Дискутирайки тези понятия, прави впечатление богатството от теоретични концепции на които авторката се опира и които познава, като същевременно се откроява нейното рефлексивно и критично отношение към тях. Като достойнство на работата бих отбелязала извеждането на флуидния и множествен характер на идентичността на учителя. Прави впечатление, че и трите феномена – идентичност, роля и статус – авторката разглежда през призмата на техните проявления в три основни сфери – социална, професионална и научна – и съответно разграничава социална, професионална и научна идентичност на учителите; социална, професионална и научна роля на учителите; и социален, професионален и научен статус на учителите.

Третата глава се фокусира върху социалния статус, социалната идентичност и социалния престиж на гръцките учители, като проследява дългия и последователен процес на трансформация от нисък престиж и ограничена автономия до постепенна професионализация на учителската професия в Гърция. Историческият и нормативен анализ на социалния статус и социалната идентичност на гръцките учители е допълнен и подплатен с данни от проведено социологическо изследване на идентичността и социалния статус на съвременните гръцки учители и престижността на тяхната професия. Изследването е проведено сред 240 учители от префектура Атика и е непредставително. Резултатите от него представят виждането на гръцките учители за тяхната професионална и научна идентичност и социален статус. Количественото изследване сред учителите е допълнено от качествено такова под формата на дълбочинни интервюта с родители на ученици, отразяващи тяхното виждане за престижността на учителската професия. По този начин социалният престиж на учителската професия и изследван и оценен по два начина – чрез погледа

отвътре (на учителите) и чрез погледа отвън (на родителите), което създава предпоставки за по-цялостно и комплексно обхващане на този социален феномен, въпреки наличието на редица вече споменати ограничения. Като специално достойнство на работата следва да се отбележи ясното формулиране на основните принципи на изследователската етика, спазвани при теренната работа, в съответствие с най-новите изисквания и правила при провеждане на емпирична изследователска работа.

За практико-приложната ценност на тази глава от дисертацията допринасят изведените накрая предизвикателства пред повишаване на авторитета и престижа на учителската професия в Гърция и направените във връзка с това препоръки, което всъщност представлява основният принос на дисертационния труд. В резултат от проведените емпирични изследвания авторката успява да потвърди изказаните от нея хипотези и да покаже, че учителската професия в Гърция се намира в повратна точка от своето развитие, като възстановяването на нейния престиж изисква образователни реформи, културни промени и по-силно обществено признание на жизненоважната роля на учителите.

Научни приноси и значимост на разработката

Най-напред бих казала, че приемам напълно формулираните от Константина Балала приноси в дисертационния труд. Във връзка с това искам да акцентирам върху някои от най-важните приноси по мое мнение.

На първо място, това е разработената концептуална рамка обвързваща по своеобразен начин феномените: идентичност - социална роля - социален статус – авторитет – престиж, според която всеки от тях е зависим от останалите и в същото време оказва въздействие върху тях.

На второ място бих отбелязала изведения флуиден и множествен характер на идентичността на съвременните гръцки учители.

На трето място заслужава признание приложеният интердисциплинарен подход, съчетаващ спецификата на подходите на социологията, педагогиката, социалната психология, историята, също както и приложеният комплекс от количествени и качествени изследователски методи, всичко това в съвкупност допринасящо за обосноваността и достоверността на направените изводи и

предложения за повишаване престижа и авторитета на учителската професия в Гърция.

Към това следва да добавим и разработеният социологически инструментариум за изследване на социалната идентичност и социалния престиж на гръцките учители, който има в голяма степен общовалиден характер и може да бъде прилаган и в други национални контексти.

Не може да не бъде отбелязано и това, че този дисертационен труд представлява съществен принос към изследванията на идентичността, социалния статус и престижа на учителите и учителската професия с набора от емпирични данни относно специфичното проявление на тези социални феномени в гръцки контекст.

Заслужава да бъде специално подчертано и изведеното в дисертационния труд разбиране за престижа на учителската професия като динамичен конструкт, оформен от комбинация от вътрешни и външни фактори и предпоставки като самовъзприятие, образователен произход, обществени нагласи, икономически условия, институционална подкрепа и др.

И на последно място не може да бъде пропуснат и практико-приложния принос на съдържащите се в дисертационния труд препоръки и предпоставки за повишаване авторитета и престижа на учителската професия в Гърция.

Заключение

Дисертационният труд на Константина Балала по безспорен начин илюстрира отговорната изследователска работа и усилията на авторката и нейния висок академичен потенциал. Представеното изследване е доказателство, че в рамките на обучението си тя е усвоила методите за работа с научна литература и различни по тип източници, развила и усъвършенствала е своите изследователски умения. Трудът на Константина Балала е самостоятелно изследване с високи научни качества, които напълно покриват и дори надвишават поставените от закона изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Всичко казано до тук ми дава основание да изразя своето категорично убеждение, че предложеният за защита дисертационен труд „Социален престиж на учителите в гръцката образователна система“ с автор Константина Балала **отговаря на всички изисквания за присъждане на образователната и научна степен**

„доктор“ по докторска програма „Социология“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, поради което ще гласувам тази научно-образователна степен да ѝ бъде присъдена.

София, 17 ноември 2025 г.

проф. дсн Албена Накова-Манолова

REVIEW
by Prof. DSc Albena Nakova-Manolova
for the dissertation thesis
of
Konstantina Ioannis Balala
on the topic
"THE SOCIAL PRESTIGE OF TEACHERS IN GREEK EDUCATION"

for acquiring the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field

**3.1. Sociology Anthropology and Cultural Sciences (Sociology), field of higher
education 3. Social, economic, and legal sciences**

Supervisor:
Assoc. Prof. Dr. Petrana Stoykova

Актуалност на дисертационния труд

The dissertation proposed for defense is devoted to an extremely topical issue — the prestige of the teaching profession, which is becoming increasingly problematic today not only in Greece but also in Bulgaria and internationally as a whole. Once perceived as an indisputable authority, today teachers and the teaching profession are increasingly losing their prestige and attractiveness. Undoubtedly, contemporary processes of digitization and communication through social networks play a major role in this, as a result of which traditional authorities are increasingly losing their significance. But no less important are the actions of contemporary politicians and decision-makers, who leave education on the periphery of governance decisions and condemn those who practice the teaching profession to low social status. That is why raising the question of the prestige of the teaching profession and the ways in which this prestige is formed and redefined in contemporary conditions makes this dissertation extremely relevant, topical, and valuable in terms of the analyses it presents and the solutions it offers. And for Greece, it is even more valuable given the fact that, as the author herself notes, this is the first such study on the social prestige of teachers in the Greek education system. At the same time, given the invariant nature of the research tools developed to study teacher prestige, it also acquires universal

significance and value. In this sense, the topic of the dissertation is relevant in various paradigms – both research and public. On the one hand, the doctoral student focuses on studying the prestige of the teaching profession as a dynamic sociocultural phenomenon, linking it to such basic concepts as identity and social status, and on the other hand, she places it in a transnational context based on the conclusions she reaches. In this way, Konstantina Balala manages to "transcend" the national boundaries of defining the prestige of the teaching profession, creating an opportunity to formulate her own original contributions of general theoretical significance and invariant character.

General information about the dissertation

Konstantina Balala's dissertation on "The Social Prestige of Teachers in Greek Education" consists of an introduction, three chapters, a conclusion, a list of sources used, and two appendices containing questionnaires for quantitative research with teachers and in-depth interviews with parents. It has a total of 230 pages, including 209 pages of main text and 52 tables and 52 graphs. There are 193 sources used, all of which are relevant to the topic. There are 4 publications in the thematic area of the dissertation, 2 of which are in doctoral collections from doctoral sessions held at the Faculty of Philosophy of South-West University "Neofit Rilski."

The attached 38-page Abstract corresponds to the content of the dissertation and the formal requirements for its structure. It accurately and clearly presents the structure and content of the dissertation, outlines the main contributions made, and lists the publications on the topic of the doctoral thesis. The publications on the topic of the dissertation, 4 in total, fully meet and even exceed the minimum national requirements under Article 2b, paragraphs 2 and 3 of the Law for the Development of Academic Staff of the Republic of Bulgaria and Article 24 of the Regulations for its implementation for the award of the scientific and educational degree "Doctor".

It should also be emphasized that the dissertation text and publications attached have been developed independently and there is no evidence of plagiarism. The dissertation has been checked using the Turnitin anti-plagiarism system and is an original text.

Evaluation of the dissertation

The structure of the dissertation follows the traditional "canon" for a dissertation. The **Introduction** outlines the relevance and significance of the research problem, sets out the main objective and tasks that determine the structure of the dissertation, defines the main thesis, and formulates several hypotheses that are subject to verification and proof. The main methods used to collect information are also justified. A special merit of the work should be noted: the clear formulation of the limitations - focusing the study only on a specific geographical part of Greece, the prefecture of Attica; the fact that it does not cover all levels of education; the limitation to teachers and parents as respondents and the exclusion of students, school principals, and politicians; the fact that the study was conducted during a specific period marked by economic and social upheavals, which undoubtedly influenced public perceptions of the teaching profession. But regardless of all this, the clear awareness and definition of the limitations is evidence of the depth of the author's reflection and is an indicator of the adequacy and reliability of the conclusions drawn.

The text is structured into three chapters, which are logically and theoretically consistent, coherent, and clearly linked, demonstrating the author's thorough knowledge of the subject matter and a high level of professional competence.

The **First chapter** of the dissertation outlines the theoretical framework of the study. It defines the distinction between two fundamental concepts – authority and prestige. What is creative here is the distinction between the types of authority—regulatory/legal authority, referential authority, and the expert authority of the teachers. On the other hand, the distinction between types of prestige—prestige based on authority, prestige based on support, prestige based on creativity, prestige based on professional competence – outlines the difference between authority and prestige and shows that authority can be fundamental to prestige. This chapter also outlines the main factors that shape teachers' authority and determine the prestige of the teaching profession.

The **Second chapter** discusses three other fundamental concepts – identity, role, and social status of the teacher. In discussing these concepts, the richness of the theoretical concepts on which the author relies and with which she is familiar is striking, while at the same time her reflective and critical attitude towards them stands out.

As a merit of the work, I would note the highlighting of the fluid and multiple nature of the teacher's identity. It is noteworthy that the author examines all three phenomena—identity, role, and status—through the prism of their manifestations in three main spheres—

social, professional, and scientific — and accordingly distinguishes between the social, professional, and scientific identity of teachers; the social, professional, and scientific roles of teachers; and the social, professional, and scientific status of teachers.

The **Third chapter** focuses on the social status, social identity, and social prestige of Greek teachers, tracing the long and consistent process of transformation from low prestige and limited autonomy to the gradual professionalization of the teaching profession in Greece. The historical and normative analysis of the social status and social identity of Greek teachers is supplemented and supported by data from a sociological survey on the identity and social status of contemporary Greek teachers and the prestige of their profession. The survey was conducted among 240 teachers from the Attica Prefecture and is not representative. The results present Greek teachers' views on their professional and scientific identity and social status. The quantitative survey among teachers is supplemented by a qualitative one in the form of in-depth interviews with parents of students, reflecting their views on the prestige of the teaching profession. In this way, the social prestige of the teaching profession is examined and assessed in two ways — from the inside (by teachers) and from the outside (by parents), which creates the conditions for a more comprehensive and complex understanding of this social phenomenon, despite the existence of several limitations already mentioned. A special merit of the work is the clear formulation of the basic principles of research ethics observed in the fieldwork, in accordance with the latest requirements and rules for conducting empirical research. The practical value of this chapter of the dissertation is enhanced by the challenges identified in raising the authority and prestige of the teaching profession in Greece and the recommendations made in this regard, which in fact represent the main contribution of the dissertation. As a result of her empirical work, the author succeeds in confirming her hypotheses and has shown that the teaching profession in Greece is at a turning point in its development, with the restoration of its prestige requiring educational reforms, cultural changes, and greater public recognition of the vital role of teachers.

Scientific contributions and significance of the work

First, I would like to say that I fully accept the contributions formulated by Konstantina Balala in her dissertation. In this regard, I would like to highlight some of the most important contributions in my opinion.

Firstly, it is the conceptual framework developed, which links the following phenomena in a specific way: identity – social role – social status – authority – prestige, according to which each of them is dependent on the others and at the same time has an impact on them.

Secondly, I would note the fluid and multifaceted nature of the identity of contemporary Greek teachers.

Thirdly, the interdisciplinary approach used deserves recognition, combining the specific approaches of sociology, pedagogy, social psychology, history, as well as the complex set of quantitative and qualitative research methods applied, all of which together contribute to the validity and reliability of the conclusions and proposals made for enhancing the prestige and authority of the teaching profession in Greece.

To this we should add the sociological tools developed for studying the social identity and social prestige of Greek teachers, which are largely universal in nature and can be applied in other national contexts.

It should also be noted that this dissertation represents a significant contribution to research on the identity, social status, and prestige of teachers and the teaching profession, with a set of empirical data on the specific manifestation of these social phenomena in the Greek context.

It is worth highlighting the understanding presented in the dissertation of the prestige of the teaching profession as a dynamic construct, shaped by a combination of internal and external factors and prerequisites such as self-perception, educational background, social attitudes, economic conditions, institutional support, etc.

Finally, the practical and applied contribution of the recommendations and preconditions contained in the dissertation for enhancing the authority and prestige of the teaching profession in Greece cannot be overlooked.

Conclusion

Konstantina Balala's dissertation clearly illustrates the author's responsible research work and efforts, as well as her high academic potential. The presented study is proof that during her studies she has mastered the methods of working with scientific literature and various types of sources, and has developed and refined her research skills. Konstantina Balala's work is an independent study of high scientific quality, which fully meets and even

exceeds the legal requirements for obtaining the educational and scientific degree of "doctor."

Everything said so far gives me reason to express my firm conviction that the proposed dissertation "The Social Prestige of Teachers in Greek Education" by Konstantina Balala meets all the requirements for awarding the educational and scientific degree of "Doctor" in the doctoral program "Sociology" in the professional field 3.1. Sociology, Anthropology, and Cultural Studies, and I will therefore vote in favor of awarding her this scientific and educational degree.

Sofia, 17 November 2025

Prof. DSc Albena Nakova-Manolova